

“Een blinde muur is het mooiste wat er is” Onderzoeksbureau BAAC bv

Riet Mangnus

Rob Gruben (1964) is directeur van BAAC bv (Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie), een onderzoeksbureau dat zich bezighoudt met cultuurhistorie in brede zin. Het bedrijf huist op de bovenverdieping van het met sloopbedrijf Barten gedeelde pand aan de Graaf van Solmsweg. De bovenverdieping is echter veel te klein voor het sterk gegroeide BAAC bv. Rob: “Door de opgravingen staan hier inmiddels honderden dozen met vondsten opgeslagen. Dat vreet ruimte. Gelukkig kunnen we vanaf 1 juni het gehele pand betrekken; we krijgen dan voorlopig iets meer ademruimte. Vanaf 2011 kan het pand indien nodig verder worden uitgebreid; het wordt dan bijna twee keer zo groot.” Naast dit pand en de loods aan de overkant heeft BAAC bv ook nog kantoren in Deventer en zijn ze druk bezig met een vestiging in België. Vorig jaar vierde het bedrijf zijn 10-jarig bestaan

Grote jongen

Nederland telt 17 bedrijven met een volledige opgraafvergunning, BAAC bv is op dit gebied een van de grootste van Nederland. Vrijwel al het archeologisch onderzoek voor de gemeente 's-Hertogenbosch wordt door BAAC bv uitgevoerd. Ook kent Nederland twee bedrijven gespecialiseerd in de dendrochronologie (meten van de leeftijd van hout aan de hand van jaarringen.) BAAC bv is een van die twee bedrijven.

Pretpakket

Rob Gruben is bouwhistoricus van huis uit. “Vraag me niet waarom, maar vanaf mijn zevende jaar wilde ik dit al worden. Na het VWO studeerde ik Bouwkunde in Delft, Kunstgeschiedenis in Leiden en Archeologie in Amsterdam. Grinnikend: “Een soort pretpakket zeg maar. De studie Bouwhistorie bestond destijds nog niet, dus ik heb het zelf min of meer samengesteld. Toen ik in 1989 afstudeerde was er geen werk. Alleen de gemeenten Utrecht en 's-Hertogenbosch hadden toen een eigen bouwhistoricus in dienst. Ad van Drunen, bouwhistoricus van de gemeente 's-Hertogenbosch, heeft ervoor gezorgd dat ik aan de slag kon. De bouwhistorici en archeologen van de gemeente huisden destijds in hetzelfde gebouw. Uiteindelijk is een aantal van

deze mensen samengevoegd tot BAAC bv.”

Romantisch beeld

Een zeer groot deel (85 à 90 procent)

van het BAAC-personeel is academisch geschoold (Kunstgeschiedenis en Archeologie). Zo'n zes mensen houden zich bezig met bouwhistorisch onderzoek aan monumenten en 65 mensen verrichten graafwerk.

Rob: “Buitenstaanders hebben vaak een zeer romantisch beeld van ons werk, maar in de afgelopen 30 jaar zijn er binnen de gemeente 's-Hertogenbosch pas twee muntschatten gevonden. Weet je, voor ons zijn wetenschappelijke gegevens eigenlijk belangrijker dan feitelijke vondsten”, verduidelijkt hij.

Fotogrammetrie en dendrochronologie

BAAC bv is onder andere gespecialiseerd in fotogrammetrie. Kenmerkend hierbij is het werken met de derde dimensie. Bepaalde punten van een gebouw worden met een zogenaamd robotic total station ingemeten en in drie dimensies vastgelegd.

Een reeds eerder genoemde onderzoeksmethode is dendrochronologie. “Aan de hand van jaarringen kunnen we de exacte leeftijd van hout meten. Aangezien we weten wanneer de boom gekapt is en het ook bekend is dat in de middeleeuwen een boom een jaar na de kap verwerkt werd in de bouw, kunnen we het exacte bouwjaar van een pand vaststellen,” aldus Rob. “Mensen vragen zich vaak af

waarom in oud hout geen beestjes zitten”, vervolgt hij. “Wel, vroeger hanteerden ze kapseizoenen, men kapte in het voor- en

najaar. De levenskrachten zijn dan namelijk teruggestroomd in de wortels van de boom, niet erg interessant voor beestjes dus. In het eerste kwart van de 17e eeuw ontstonden er i.v.m. de verhoogde vraag naar hout echter productiebossen. Men begon dus ook in de zomer te kappen, met alle gevolgen van dien.”

Gek op blinde muren

Rob: “Bouwhistorie is eigenlijk mijn vak. Geef me een blinde muur en ik kan je alles vertellen over het gebouw. Een van de mooiste dingen die ik heb meegemaakt betreft Kasteel Helmond. De gemeente wilde het 600-jarig bestaan vieren en gaf ons opdracht een boek over het kasteel te schrijven. In de keitjes van de binnenplaats van het kasteel stond het jaartal 1402. Na onderzoek van de blinde kasteelmuur aldaar kwamen we er echter achter dat het kasteel véél ouder moest zijn. Geen 600-jarig jubileum dus.” “Blinde muren zijn erg interessant”, aldus Rob. Aan het metselwerk kunnen zijn mensen bijvoorbeeld zien of de metselaar links- of rechtshandig was. Ze kunnen zelfs de destijds gehouden seizoensstop terugvinden in de muur. Vroeger werd namelijk alleen tussen april en oktober gebouwd, daarna lag het werk een paar

Lees verder op pagina 20

Vervolg van pagina 19

maanden stil, om het volgende voorjaar weer te worden opgepakt.

Greep uit onderzoeksprojecten

BAAC bv is al 10 jaar bij de restauratie van de St. Jan betrokken, maar doet bijvoorbeeld ook het graafwerk tijdens de verbreding van de A2 van Empel tot Vianen. Om u enig idee te geven van andere onderzoeksprojecten uit de afgelopen 10 jaar volgt hier een greep: het Genneperhuis in Gennep, het Musiskwartier in Arnhem, de Bossche Sint-Jacobskerk, het Inundatiekanaal te Tiel, de Usseler Es nabij Enschede, plangebied Schrames te Helden, het Singelproject te Leiden en het terrein van de Koninklijk Sphinx te Maastricht.

Toekomstige ontwikkelingen

Rob: "Sinds 2002 is het Verdrag van Malta van kracht. Dit bepaalt dat wie een schop in de grond zet, verplicht is archeologisch onderzoek te laten verrichten. Projectontwikkelaars willen natuurlijk zo snel mogelijk de hoogte van de opgravingskosten weten. Er zijn allerlei ontwikkelingen

gaande op het gebied van bodemonderzoek. Zo wordt al regelmatig gewerkt met de georadar: bij deze methode weerkaatsen geluidsgolven op dichtere en minder dichte structuren in de grond waardoor we weten wat er in de bodem zit zonder er ook maar een schop in te hoeven zetten. Dan is er nog de techniek van weerstandsmeting; hierbij worden boringen verricht met mechanische boorwagens waarbij de druk in de grond wordt gemeten. Zo kun je bijvoorbeeld makkelijk de aanwezigheid van funderingen vaststellen. Ook de vochtthuishouding op een perceel grond kan veel vertellen over eventuele archeologische vondsten die er te verwachten zijn. De moderne technieken doen in rap tempo hun intrede in het vakgebied van de archeologie en we verwachten dat er in de nabije toekomst nog veel meer mogelijk wordt om zonder ook maar een schop of boor in de grond te zetten een uitspraak te kunnen doen over wat je ter plekke kunt aantreffen."

Boek

Rob vertelt en passant dat er een nieuw boek over Engelen op stapel staat. Goed nieuws! Voor het boek is veel aanvullend

onderzoek verricht. Hij is bereid een tipje van de sluier op te lichten: "Het boek bestaat uit verschillende hoofdstukken. Deze behandelen o.a. het hele landschap, de kerkgeschiedenis, de politiek-militaire geschiedenis, archeologie, het sociale leven in en om Engelen, cultuur, demografie (bevolkingsopbouw) en ook komt er een hoofdstuk met waterstaatkundige informatie. De eindredactie bestaat uit Jac Biemans (stadsarchivaris 's-Hertogenbosch), Bertie Geerts en hemzelf. De verschijning staat gepland in oktober."

Immateriële zaken

Rob is geboren in Engelen, maar woont al jaren met partner Inge Barten aan de Sint Corneliusweg in Bokhoven. Naast zijn werk mag hij graag veel lezen. Hij is zeer geïnteresseerd in spirituele zaken. Zo heeft hij zelf enkele boeken geschreven waarin onder andere iets over bijna-doodervaringen wordt uitgelegd. "In mijn werk houd ik mij bezig met materiële zaken, thuis krijgt ook het immateriële de nodige aandacht," besluit hij een bijzonder boeiend interview.

Voor meer info: kijk op www.baac.nl.

Schoonmaakbedrijf van Bergen

- * Wij staan altijd voor uw bedrijf klaar.
- * Het schoonmaken van trappenhallen.
- * Ook het wassen van uw ramen
- * Tevens verhuur van rolsteigers in Engelen

* U vindt ons
 * Wim Richtstraat 6
 5221 JC ENGELEN - 's-Hertogenbosch
 tel.nr: 073 631 5011
 E-mail: schoonmaakbedrijfvanbergen@tele2.nl
 * www.schoonmaakbedrijfvanbergen.nl

DAMES- en HERENKAPSALON

Jan Rooyakkers

Plein 22
 5251 AT
 Vlijmen

Tel: 073-
 5115916

* Met en
 zonder
 afspraak

DE RIJDENDE VERSWINKELS

Gebr. van Kessel

Melk en zuivelproducten

Ruime sortering levensmiddelen, frisdranken, koek en banket, conserven, rookartikelen, ruime sortering in verse groente en fruit, aardappelen, verpakte vleeswaren en iedere dag vers brood.

De Bloemendaal 11 - 5221 EB Engelen tel/fax: 073 - 6311356
 prive Walter: 06 51692522 - Gerard: 06 22010872

REIKI - MEDITATIECURSUSSEN

REIKI (4 dagdelen)
 Natuurlijke geneeswijze voor lichamelijk en geest.
 1e 2e 3e graad * kleine groepjes
 * individuele begeleiding
 * cursusboek inbegrepen

CHANNELEN

Contact maken met jouw gids, lichtwezens leren channelen
 4 en 11 juli o.s.

INDIVIDUELE BEHANDELINGEN

* Bloedzuurbehandeling * Reiki

Ine Harkens
 Praktijk voor lichaamsgericht werken
 Groaf van Selmsweg 67
 Engelen - 's-Hertogenbosch
 tel: 073 - 631 3438

ineharkens@reiki-meditatie.nl
www.reiki-meditatie.nl

